

Cílem této práce bylo nastínit současný stav globálních mezinárodněprávních norem a postoj dnešního mezinárodního společenství k domorodým lidem, včetně toho, jak je tento postoj reflektován v každodenní realitě těchto lidí v rámci jednotlivých států.

Je zřejmé, že vývoj posledního století přinesl zcela převratné změny v pojetí mezinárodního práva jako takového a jeho přístupu k jednotlivcům i skupinám (tedy jeho humanitární dimenze). Domorodé skupiny se staly subjektem mezinárodního práva s omezenou subjektivitou, a to ať už jako celek, či jednotlivě jako skupiny. Vývoj posledních desetiletí rovněž vedl k zásadnímu pozvednutí povědomí západní společnosti o lidech, kterým kdysi patřily rozsáhlé lány země a kteří dnes žijí na okraji společnosti zemí s domorodou populací. Od dřívějšího naprostého odmítání jejich rozdílnosti, přes snahu o přehlížení rozdílů a jejich asimilaci do společnosti bílého člověka, jsme se dnes dostali k plnému uznání jejich „jinakosti“ se vším co obnáší, včetně chápání jejího přínosu pro světovou kulturu a společné dědictví lidstva.

Výše řečené ovšem platí pouze na úrovni mezinárodněprávní. Realita života domorodých osob je poněkud odlišná. Tito lidé žijí ve velké většině případů na spodních příčkách společensko-ekonomického žebříčku a mimo veřejný a politický

život státu. I přesto, že byly v řadě států přijaty normy na jejich ochranu, zrovnoprávnění či uznání práv a kompenzace, je v některých případech jejich aplikování velmi problematické a to jak z hlediska soudní praxe, tak výkonné moci.

Problémem je většinou postoj dominantní části společnosti. I v případech, že má ke svým domorodým spoluobčanům kladný přístup, většinou tento pozitivní vztah končí tam, kde začíná uznávání práv k vyvlastněným majetkům a kompenzace. Taková veřejnost vnímá ‚své‘ domorodce spíše jako své ‚maskoty‘ než plnoprávné občany, na nichž byla v historii spáchána křivda a musí být odčiněna.

V této práci byly pro srovnání záměrně vybrány tři vysoce rozvinuté země, s vysokými standardy občanských a sociálních práv a demokratickou tradicí. Právě u nich by bylo možné očekávat, že se zhostí úkolu nápravy chyb minulosti a přijetí domorodců za plnohodnotné členy společnosti nejlépe. Ne u všech z nich se toto očekávání splnilo. A u všech z nich lze nalézt okolnosti hodné výtek. Přestože je na legislativní a justiční úrovni více či méně vidět snaha o řešení problému, výsledek je někdy více než tristní. O to horší je pak pokud stát směřuje k omezování práv domorodých osob a odmítá plně uznat jejich historická i současná práva i na úrovni zákona a nejvyšších soudních autorit.

Je tedy otázkou, jak posuzovat legitimitu a demokratičnost státu a mezinárodního společenství. Lze totiž namítat, že státy, které mají nedořešené majetkoprávní vyrovnání s původními obyvateli, lze těžko nazývat demokratickými a legitimními v moderním slova smyslu. A obdobně je možné tvrdit že, demokratičnost a morální legitimita mezinárodního společenství, jež takové státy akceptuje, je zpochybnitelná. Spravedlivý světový řád, jehož by mělo být mezinárodní společenství strážcem a ochráncem, je takový, v němž byla odčiněna a napravena všechna bezpráví, která byla v minulosti spáchána.

Přes absenci klasických koloniálních struktur v dnešním světě domorodci stále vnímají překážky a hrozby své schopnosti žít a svobodně se rozvíjet jako odlišné skupiny ve svých původních domovinách. Historické porušení práva na sebeurčení domorodých osob fenoménem jménem kolonialismus, společně s dnešní faktickou nerovnoprávností, stále vrhají temný stín na legitimitu státních autorit.

Závěrem je ještě vhodné zmínit, že řada domorodých skupin zůstala až do 20. století zcela nedotčena kolonialismem i jeho následky. Řada kmenů kupříkladu v Amazonii nebo Arktických oblastech žila až do nedávna nezasazena civilizací a jejími průvodními symptomy. Avšak i ty nejizolovanější kmeny jsou nyní ohroženy rostoucími komerčními a politicko-strategickými zájmy. Historie se opakuje, respektive hrozí opakováním, v zájmu modernizace, rozvoje a tzv. bezpečnosti.